

Šef srbijanskih Crvenih beretki „nikome nije komandovao“

Author: [Velma Šarić](#)

Svedok odbrane tvrdi da se uloga Franka Simatovića svodila na prikupljanje informacija o vojnim operacijama, a ne na obučavanje paravojnih grupa.

Piše: Velma Šarić iz Sarajeva (TU br. 731, 2. mart 2012.)

Iako u vreme trajanja sukoba u Bosni jeste komandovao elitnom srbijanskom jedinicom, Franko Simatović zapravo nije imao prevelika ovlašćenja – rekao je ove sedmice jedan svedok pred Haškim tribunalom.

Penzionisani pukovnik Jugoslovenske Narodne Armije (JNA), Mladen Karan, pojavio se pred sudom kao svedok Simatovićeve odbrane. On je najpre bio oficir JNA za bezbednost, da bi kasnije bio poslat u Srpsku vojsku Krajine (SVK), koja je tokom devedesetih bila osnovana u odmetnutim, srpskim delovima Hrvatske.

Simatović i Jovica Stanišić se, kao nekadašnji zvaničnici srbijanske službe Državne bezbednosti (DB), terete za učešće u zajedničkom zločinačkom poduhvatu čiji je cilj bilo nasilno i trajno raseljavanje ne-Srba iz mnogih delova Hrvatske i Bosne – progonom, ubijanjem i deportacijom.

Stanišić je od 1991. do 1998. bio na čelu DB-a, dok je Simatović, kao njegov potčinjeni, komandovao Jedinicom za specijalne operacije (JSO), poznatijom kao Crvene beretke.

U optužnici se navodi da su Stanišić i Simatović osnivali, organizovali i finansirali centre za obuku paravojnih jedinica iz Srbije, koje su potom bile upućivane u Hrvatsku i Bosnu, gde su činile zločine i prisiljavale nesrpsko stanovništvo da napusti gradove i sela koje su zauzele.

Svedok je pred sudom rekao da je Simatovića u Hrvatskoj, na području Krajine, video u više navrata, pa tako i onda kada je on – Karan – tokom 1993. sudelovao u operaciji Pauk.

Operaciju Pauk, kojom je preuzeta kontrola nad delom severozapadne Bosne, navodno su naredili politički lideri Srba iz Srbije, Bosne i Hrvatske. Reč je o akciji u kojoj su sudelovale mešovite snage – uključujući SVK, paravojne jedinice poput „Arkanovih Tigrova“ i formacije pod kontrolom Fikreta Abdića, Bošnjaka koji se pobunio protiv vlade u Sarajevu.

Karan je potvrdio ocenu odbrane da nije postojala komandno-strukturna povezanost između srbijanskog DB-a – uključujući dvojicu okrivljenih – i same SVK ili srpskih paravojnih formacija angažovanih na operativnom području SVK-a.

„Arkanovi Tigrovi sledili su instrukcije Jedanaestog korpusa SVK-a, koji je bio jedinica poput one u kojoj sam ja bio angažovan“, odgovorio je svedok i dodao: „Pretpostavljam da biste mogli reći da im je [SVK] komandovala.“

Na pitanje koje se ticalo njegovih kontakata sa Simatovićem, svedok je odgovorio da nikada nije imao utisak da okrivljeni „komanduje bilo čime“.

„U vreme dok sam bio angažovan u komandnom štabu Pauka, sećam se da sam Simatovića video nekoliko puta – mada se on tu zatekao usput, bez ikakve konkretne uloge“, kazao je Karan. „Delovalo mi je da prikuplja podatke, ali tada nisam bio siguran u to koja je njegova funkcija, niti je on davao bilo kakva konkretna obaveštenja, a [još] manje naređenja.“

Prilikom unakrsnog ispitivanja, tužiteljka Maksin Markus (Maxine Marcus) osvrnula se na izjavu svedoka koja se ticala ranijih sukoba u Hrvatskoj, odnosno perioda u kojem je on bio angažovan na području Vukovara 1991. godine.

Markusova je rekla da su zločini u Vukovaru, uključujući i pogubljenja na farmi Ovčara u novembru 1991. godine, počinjeni u sklopu plana za eliminaciju ne-Srba iz „većeg dela Hrvatske“.

„Taj plan je bio izvršen uz pomoć i pod komandom srbijanske službe Državne bezbednosti“ – i samog okrivljenog, kazala je ona.

Svedok je negirao da je to istina, insistirajući da „nikada nije postojao takav plan“.

„Osim toga, JNA u Hrvatsku nije bila upućena kao u stranu zemlju; ona je dejstvovala da bi zaštitila ustavni poredak Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije (SFRJ), a područje Vukovara je bilo sastavni deo te zemlje“, rekao je svedok.

Karan je – nakon što je tužiteljka sugerisala da je po prirodi svoga posla trebalo da zna za njih – ponovio da

ipak nije znao za zločine koji su počinjeni u Vukovaru.

Tužiteljka se osvrnula i na Karanovo svedočenje o operaciji Pauk, pokazujući svedoku odlomke iz operativnog dnevnika u kojima se na više mesta pominje Simatovićevo ime.

„Koliko je meni poznato – kao što sam rekao, video sam ga sa slušalicama – on je bio na terenu da bi obavio elektronsko izviđanje, i to je sve“, kazao je Karan.

Markusova je ukazala na to da dnevničke zabeleške sugerišu da se Simatovićevo uloga sastojala u „određivanju vojnih ciljeva i planiranju vojnih aktivnosti“ – mnogo više nego u „pukom“ elektronskom izviđanju, dodala je ona.

„Pa dobro, ja to ne shvatam – da bi vršio i izviđanje, kao i planiranje i komandovanje operacijom, Simatović bi definitivno morao da bude supermen. Bilo bi to previše posla za samo jednu osobu“, kazao je Karan.

Stanišića i Simatovića su vlasti Srbije uhapsile 13. juna 2003.

Suđenje se nastavlja iduće sedmice.

Velma Šarić je obučena novinarka IWPR-a iz Sarajeva.

Topic: International Criminal Tribunal for the former Yugoslavia

---

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/%C5%A1ef-srbijanskih-crvenih-beretki-%E2%80%9Enikome-nije-komandovao%E2%80%9C>